

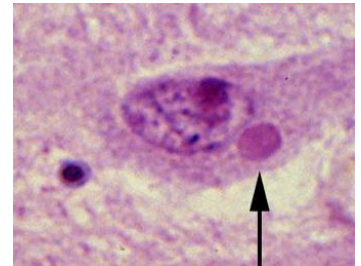
Бяс

Дефиниция

Бесът е **зоонозно** вирусно заболяване, протичащо с тежки **нервни смущения** - възбуда, парези, парализи и **летален** изход.

Етиология

Причинител е **рабдовирус** от род *Lyssavirus*, от семейство *Rhabdoviridae*. Той е **невротропен** вирус, който в клетките от нервна тъкан формира характерни кръгли, еозинофилни цитоплазмени включения, известни като **телца на Бабеш-Негри**.

Епидемиология

Възприемчиви са всички бозайници, вкл. и човек, като най-чувствителни са лисиците, а най-устойчиви са птиците.

Основни **източници на инфекцията** са болните животни - които отделят вируса (в най-големи количества) **чрез слюнката**. Вирусоотделителството започва по време на инкубационния период:

- при кучето – 6.-14. ден
- при котката – 1.-13. ден
- при прилепите - 100 преди клиничната изява

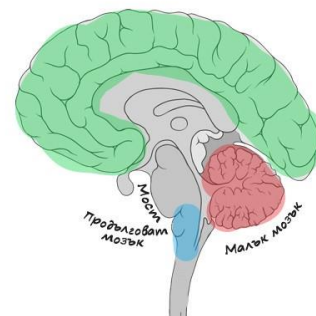
Заразяването се осъществява **контактно** - чрез **ухапване** и **одраскване**. А при човек може и при трансплантация на органи.

Преживните се заразяват най-често след ухапване.

Бесът се дели на **два типа**:

- **градски** (кучешки) - кучето се явява източник и основен разпространител
- **горски** (лисичи) - чийто резервоар са червената и полярната лисици, и прилепите

За поддържането на веригата на заболяването е достатъчно гъстотата на живеещите лисици да е 1 лисица на 2 кв. км.

Патогенеза

Входна врата на вируса е ухапната рана, придвижва се по сетивните нерви и достига главния мозък, а от там слюнчените жлези. Вирусът се локализира в **малкия** мозък, в **продълговатия** мозък и в **кората** на главния мозък.

Клиника

При **кучето** - най често се среща буйния бяс, който има три стадия:

- **начален** - продължава до 3 дни – характеризира се с апатия, необщителност, често виене.
- **възбуден** - продължава до 3 - 4 дни - кучето тича усилено, напуска стопанина, появява се склонност към хапане, проява на агресия, хидрофобия, саливация.
- **паралитичен** стадии - до 3 дни - парализират се последователно долната челюст, глътката, хранопровода, езика. Има наличие на кривогледство. Кучето започва да се влачи след парализа на крайниците.

Има и на други форми на беса:

- **тих** бяс - стадия на възбуда липсва
- **атипичен** бяс - липсват възбуда и парализи.

Диагностика

Диагнозата се поставя въз основа на епидемиологичните данни, на клиничните признаци и се потвърждава от лабораторните изследвания. Необходим материал за лабораторно изследване е **цялата глава** на животното. Поставя се във водонепропусклив контейнер с плътно затварящ се капак. Контейнерът се слага в друг контейнер с лед. Могат да се ползват полиетиленови торби: първата се завързва и се поставя във втората, като между тях се поставя лед.

В диференциално-диагностично отношение е необходимо да се имат предвид:

- **тетанус**

- болест на Ауески
- Ганата при кучетата
- Енцефаломелитите при конете

При преживните да се имат предвид:

- отравяния с невrogenни отрови
- листериоза
- прионовите спонгиозформни заболявания

Лечение

Заболяването не се поддава на лечение.

Превенция и контрол

При внос на кучета котки и други месоядни животни те задължително трябва да се придружават с индивидуален **паспорт** и ветеринарен **сертификат** за произход и здравословно състояние, издаден от държавен ветеринарен лекар, който установява, че:

1. животното е **прегледано** от държавен вет. лекар не по-рано от 24 часа преди датата на износа и не е показало клинични признаци на заболяването;
2. при животни над 3-месечна възраст е извършена **ваксинация** срещу бяс не по-малко от 30 дни и не повече от 12 месеца преди датата на износа.
3. В **населеното място**, от което произхожда животното, не е регистриран случай на бяс през последните 6 месеца.

При лабораторно потвърждаване на бяс:

- заболяването се обявява
- прави се епидемиологично проучване
- разпорежда се убиване на заболелите животни
- изолират се съмнителните за бяс животни - те се наблюдават за 30 дни, а ако не е възможно, тогава се убиват.
- извършва се задължителна ваксинация срещу бяс на всички кучета, котки и домашни животни, излизащи на паша
- забранява се излизането на животните в други населени места
- забранява се клането

Ограничителните мерки се прекратяват 30 дни след последния случай на бяс.